

Livsmedelsförsäljningsstatistik 2011

HA 0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7

Livsmedelsförsäljningsstatistiken bygger till största delen på datakasseregisterstatistik från dagligvarublocken, samt fr.o.m. årgång 2008 även Statoil och Reitan servicehandel (Pressbyrån och SevenEleven). Datakasseregisterstatistiken är den viktigaste källan i livsmedelsförsäljningsstatistiken. Dessa beräkningar och andra

modellantaganden beskrivs under 2.2.6. I punkt 2.2.1 – 2.2.5 beskrivs urvalsdelen (enkät delen) i statistiken.

2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svartsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9
B.3	Aktualitet	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	10
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	10
4.1	Jämförbarhet över tiden	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	10
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	10
5.1	Spridningsformer	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Uppl ynningstjänster	11

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Handel med varor och tjänster

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Livsmedelsförsäljningsstatistik

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB, Enheten för Näringslivets struktur

Postadress: 701 89 Örebro

Besöksadress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Clara Larsson
Telefon: 019 – 17 64 86
Telefax: 019 – 17 69 24
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB, Enheten för Näringslivets struktur
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Clara Larsson
Telefon: 019 – 17 64 86
Telefax: 019 – 17 69 24
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2002:11).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Blanketter gallras efter 1 år. Observationsregister med registeruppgifter och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte behövs för bearbetningar.

A.9 EU-reglering

Nej

A.10 Syfte och historik

Statens jordbruksverk (SJV) upphörde med sina värdeberäkningar av livsmedelskonsumtionen fr.o.m. redovisningsåret 2000. Jordbruksverket har gjort beräkningar över livsmedelskonsumtionen sedan 1940-talet. Jordbruksverket gör fortfarande kvantitetsberäkningar av livsmedelskonsumtionen men dock inga värdeberäkningar.

Värdeberäkningar av livsmedelskonsumtionen behövs dock i konsumentprisindex (KPI) och nationalräkenskaperna (NR). Från år 2000 har SCB därför börjat producera Livsmedelsförsäljningsstatistik inom handeln, med en annan metod, vilket uppfyller NR:s och KPI:s behov.

A.11 Statistikanvändning

SCB-NR: Beräkningar av hushållens konsumtionsutgifter.

SCB-NA/PR: Beräkningar av vikter i KPI. Urval av representantvaror i KPI.

Allmänheten: Journalister och allmänheten är intresserade av livsmedelskonsumtionens sammansättning.

A.12 Uppläggning och genomförande

För att genomföra livsmedelsförsäljningsstatistiken har en rad olika källor använts:

- Datakasseregister (dkr) inhämtade centralt direkt från de fyra dagligvarublocken ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahls, samt, fr.o.m. årgång 2008, även Statoil och Reitan servicehandel (Pressbyrån och SevenEleven). Vi kallar hädanefter denna grupp för *dkr-leverantörer*.
- Enkätundersökning (Servicehandelsenkäten) av företag som finns inom detaljhandeln och bensinstationerna men inte ingår bland de kedjor varifrån datakassaregister erhålls från, enligt ovan.
- Momsregistret för de företag som har detaljhandel eller bensinstation som bransch enligt FDB. För dessa företag har moms-kattesatsen (12 procent) som gäller för livsmedelsförsäljning använts.
- Register över vilka företag som ingår i respektive dagligvarublock (ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahls).

Användningen av datakasseregisterstatistik, administrativa material och urvalsundersökningar utgör ett led i SCB:s strävan att begränsa företagens uppgiftslämnande.

Se även punkt 2.2.6.

A.13 Internationell rapportering

Uppgifter om den ekologiska försäljningen av livsmedel har ingått i statistikrapporter som skickats till Eurostat.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

I syfte att förbättra statistikens kvalitet och minska uppgiftslämnarbördan så kommer ansträngningar göras för att utnyttja datakasseregisterstatistik i större omfattning. Den ekologiska försäljningen ska även fortsättningsvis ägnas särskilt fokus med kvalitetssäkring.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Livsmedelsförsäljningsstatistiken är en undersökning som mäter omsättning (inkl moms) uppdelat på livsmedels- och dryckesvarugrupper. Omsättningen fördelad på varugrupper redovisas både i fasta och löpande priser.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Livsmedelsförsäljningsstatistiken är en undersökning som mäter *summa omsättning (inkl moms)* uppdelat på livsmedels- och dryckesvarugrupper.

1.1.1 Objekt och population

Population utgörs av samtliga företag inom SNI 47 (enligt nya SNI 2007), alltså inklusive bensinstationerna (SNI 47.3). Företaget är undersökningsobjekt.

1.1.2 Variabler

Undersökningsvariabel: Omsättning (inkl moms)

Beskrivning: Med livsmedelsförsäljning menas de varor som sålts med 12 procents momssats till slutkonsument.

1.1.3 Statistiska mått

Omsättningen beskrivs som en *summa* fördelat på varugrupper.

Det i första stycket beskrivna statistiska måttet beräknas förutom i *löpande priser* även i *fasta priser*. Fastprisberäkningar bygger på prisuppgifter från KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugrupsnivå.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Bransch/branschgrupp och *livsmedels- och dryckesvarugrupper*.

Branschredovisningen är gjord inom detaljhandeln (SNI 47 enligt nya SNI-nomenklaturen per 2007) vilket inkluderar även bensinstationerna (SNI 47.3).

Omsättningen har fördelats på KPI:s behov av varugrupsredovisning inom livsmedels- och dryckesområdet vilket är ungefär 200 stycken. Dessa varugrupper har aggregerats till NR:s behov på varugrupper som är 50 stycken. De har dessutom aggregerats till de 39 redovisningsgrupperna av COICOP.

Livsmedelsförsäljningsstatistiken redovisas i *SM, SSD och på www.scb.se* på olika varugrupper enligt varu/tjänstegruppstandarden Classification of Individual Consumption by Purpose, (COICOP). Varugrupperna som statistiken redovisas inom finns inom Coicop 01 (Livsmedel och alkoholfria drycker) och 02.1 (Alkoholhaltiga drycker) och är 39 till antalet. De 39 varugrupperna är följande:

- 01.1.1.1 ris
- 01.1.1.2 bröd
- 01.1.1.3 pastaprodukter
- 01.1.1.4 bakverk

- 01.1.1.5 andra spannmålsprodukter
- 01.1.2.1-4+7 nötkött, gris-, får, lamm- och viltkött
- 01.1.2.5 torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter
- 01.1.2.6 annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött
- 01.1.3.1-3 fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)
- 01.1.3.4 annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur
- 01.1.4.1-3 mjölk
- 01.1.4.4 yoghurt och fil
- 01.1.4.5+6 ost och andra mjölkprodukter
- 01.1.4.7 ägg
- 01.1.5.1 smör
- 01.1.5.2+5 margarin och annat fett
- 01.1.5.3+4 matolja
- 01.1.6.1-7 frukt (färsk, kyld eller fryst)
- 01.1.6.8 torkad frukt
- 01.1.6.9 konserverad frukt och fruktbaseprodukter
- 01.1.7.1-4+7 grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)
- 01.1.7.5 torkade grönsaker
- 01.1.7.6 andra konserverade eller behandlade grönsaker
- 01.1.7.8 potatisprodukter
- 01.1.8.1 socker
- 01.1.8.2 sylter och marmelader
- 01.1.8.3-6 konfektyr, choklad och glass
- 01.1.9.1 såser och smaksättningsmedel
- 01.1.9.2 salt, kryddor och kryddväxter
- 01.1.9.3+4 jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt
- 01.2.1.1 kaffe
- 01.2.1.2 te
- 01.2.1.3 kakao och chokladpulver
- 01.2.2.1+2 läskedrycker samt mineral- och källvatten
- 01.2.2.3+4 juice och saft
- 02.1.1.1 spritdrycker och likör
- 02.1.2.1+2 vin inkl cider
- 02.1.3.A öl klass I och II
- 02.1.3.B öl klass III

1.1.5 Referenstider

Referensperioden är kalenderår.

1.2. Fullständighet

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Datakassaregisterstatistiken har först genomgått en omfattande maskinell kodning. Idag finns det cirka 110 000 produkter i SCB:s register som säljs med den 12 procentiga momssatsen. Den första maskinella kodningen bygger på dkr-

leverantörernas egna varugrupper. Därefter har produkterna granskats och kodats manuellt efter tre kriterier:

- Storlekskriterium – omsättningen för produkten ingår i en grupp produkter som svarar för sammanlagt mer än cirka 95 % av den totala livsmedelsförsäljningen.
- Samstämmighet för en EAN-produkt mellan olika dkr-leverantörer.
- EAN-produkten är ny för året.

Beräkningen av den totala livsmedelsförsäljningen inom detaljhandeln (inkl. bensinstationerna) är gjord med hjälp av det totalundersökta momsregistret. Det kan därför sägas att beräkningen av den totala livsmedelsförsäljningen inte är behäftad med någon urvalsosäkerhet. Däremot finns viss mätproblematik då momsregistret används beroende på att all omsättning som säljs till 12 procents momsskattesats inte är livsmedel. Ett antagande som görs i undersökningen är dock att alla varor inom detaljhandeln som säljs till 12 procents momsskattesats är livsmedel eller hälsoprodukter som det görs ett avdrag för.

För årgång 2010 så har 520 blanketter gått ut till företag som inte täcks av datakasseregisterstatistiken. Insamlade uppgifter har genomgått manuell granskning först och främst gentemot momsregistret och vid behov har nya företagskontakter tagits och korrigeringar genomförts.

För de varugrupper där osäkerheten om kvalitén är stor finns det en angivelse vid aktuell tabell i SM.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Livsmedelsförsäljningsstatistiken bygger till största delen på datakasseregisterstatistik från dagligvarublocken, samt fr.o.m. årgång 2008 även Statoil och Reitan servicehandel (Pressbyrå och SevenEleven). Datakasseregisterstatistiken är den viktigaste källan i livsmedelsförsäljningsstatistiken. Dessa beräkningar och andra modellantaganden beskrivs under 2.2.6. I punkt 2.2.1 – 2.2.5 beskrivs urvalsdelen (enkätdelen) i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Övertäckningen består av företag med felaktig branschkod, nedlagda och vilande företag. Undertäckningen består av felbranschade företag samt nystartade företag som därför inte kommer med i undersökningen.

2.2.3 Mätning

Mätinstrumentet är en enkät som skickas ut till de uppgiftslämnare som inte är dkr-leverantörer. På enkäten skall företaget fylla i livsmedelsförsäljningen fördelad på tolv varugrupper (Coicop 4- siffernivå). I enkätens instruktioner anges att livsmedelsförsäljningen skall vara exklusive moms. Vid resultatredovisning räknas det sedan om till inklusive moms. Vidare står följande på enkäten: *Med livsmedel menas de varor som sålts med 12 procents momssats till slutkon-*

summent. Livsmedelsförsäljningen skall fördelas på de varor som finns uppräknade. Om ert företag har stor andel övrig livsmedelsförsäljning, beskriv vilka varor som avses under posten Övriga livsmedel. Uppgifterna om fördelning på varugrupper får uppskattas samt anges med procentuell fördelning. Vi ber er dock att fylla i värdet av företagets totala livsmedelsförsäljning. I instruktionerna anges även att belopp skall anges i tusentals kronor.

Dessutom redovisas vilken bransch företaget tillhör om branschen inte stämmer har företaget möjlighet att beskriva sin huvudsakliga verksamhet.

Mätfel (felaktiga svar på frågorna) förekommer på grund av missförstånd, tidsbrist, bristande engagemang hos de svarande, m.m. Ett problem som kan uppstå är att uppgiftslämnaren missuppfattat att omsättningen skall vara exklusive moms. Detta kan leda till överskattningar av summa omsättning. Men då granskning även sker gentemot lämnade omsättningsuppgifter till momsregistret fångas felaktiga uppgifter upp relativt väl.

2.2.4 Svartsbortfall

Cirka 63 procent av företagen har svarat, dvs. det ovägda svartsbortfallet uppgår till cirka 37 procent.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna registreras manuellt och stäms av mot Momsregistrets uppgifter för total livsmedelsförsäljning. Företagsuppgifter som avviker mycket mot lämnad uppgift till momsregistret samma period studeras på mikronivå och verifieras via företagskontakt.

Granskning görs även på makronivå med hjälp av föregående års resultat.

2.2.6 Modellantaganden

Källorna

- För att genomföra livsmedelsförsäljningsstatistiken har en rad olika källor använts. För källorna se punkt A12.

Datakasseregisterstatistiken

Datakasseregisterstatistiken från kedjorna ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahl samt, fr.o.m. årgång 2008, även Statoil och Reitan servicehandel (Pressbyrå och SevenEleven) har varit utgångspunkten för genomförandet av undersökningen. Idag omfattar SCB:s register från datakasseregisterstatistiken cirka 110 000 produkter. Datakasseregisterstatistiken har klassificerats från den unika produktnivån (oftast EAN-kod) till den för konsumentprisindex (KPI) anpassade varugrupsnivån för livsmedel och drycker. Dessa varugrupper uppfyller även Nationalräkenskaperna behov på 50 varugrupper (ej COICOP). I SM-publikation, SSD och på www.scb.se redovisas försäljningen på 39 varugrupper som följer COICOP-indelningen.

Då datakasseregisterstatistiken inte varit heltäckande för dessa kedjor har uppgifterna räknats upp till totalnivå med hjälp av information från momsregistret för livsmedelsomsättningen för kedjorna.

För tre av livsmedelsblocken har statistik centralt över uppgifter om så kallade färskvaror tidigare saknats. Färskvarorna omfattar sådana varor som saknar EAN-kod. Det är förutom färsk frukt och färska grönsaker även varor som säljs via charkdisken dvs. kött, fisk och ost. Dessa uppgifter har således tidigare modellberäknats med hjälp av bl.a. en enkätundersökning inom partihandeln. Denna modellberäkning har avvecklats under 2011 och i denna års undersökning används uppgifterna som fås från livsmedelsblocken, då man efter observationer över åren sett att dessa siffror verkar tillförlitliga.

Se även punkt 2.2.1-2.2.5.

Servicehandeln

I slutbearbetningen av Livsmedelsförsäljningsstatistiken görs vissa modellantaganden för företagen som inte täcks av någon av dkr-leverantörerna. Då dessa företag endast behövt besvara 12 aggregerade varugrupper i enkäten har resultatet från dessa varugrupper fördelats till KPI-varugrupperna med hjälp av modellberäkningar eller information från dagligvarublocken.

Livsmedelsnivån

Beräkningarna av livsmedelsnivån inom respektive bransch (och dagligvarublock) bygger på den summerade 12 % momsskattesatsen inom detaljhandeln. Uppgifterna om dagligvarublockens livsmedelsförsäljning har kunnat beräknas med hjälp av register över företag som ingår dagligvarublocken. Skattningar från datakasseregistren och enkätundersökningen görs för hälsoprodukter som säljs med 12 procents momsskattesats vilka subtraheras från den i momsregistret framräknade livsmedelsnivån. Övrig 12 procent mervärdeskatteomsättning hänförs till livsmedel. För alkoholvarorna som säljs på systembolaget direkt till konsument har uppgifter inhämtats från nationalräkenskaperna.

Försäljningsskattningarna från datakassaregisterstatistiken och servicehandeln på varugrupp har använts som andelar i förhållande till total livsmedelsförsäljning. Den framräknade livsmedelsnivån per bransch/branschgrupp/dagligvarublock i föregående stycke har sedan multiplicerats med andelarna, för att nå den slutliga försäljningsskattningen per varugrupp.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Görs inte. Varugrupper där kvaliteten bedöms som osäker är dock flaggade i SM.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Livsmedelsförsäljningsstatistiken är årlig.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden för livsmedelsförsäljningsstatistiken är cirka 9 ½ månader.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades den 1 oktober 2012.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Statistiken är jämförbar över tiden. Inga större förändringar av undersökningen har genomförts.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Tidigare har Statens jordbruksverk (SJV) tagit fram värdeuppgifter om livsmedelskonsumtionen- den så kallade Direktkonsumtionen. Med Direktkonsumtion avses de totala leveranserna av livsmedel från producenter till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning (den s.k. naturakonsumtionen). De konsumerade kvantiteterna redovisas, så långt beräkningsunderlaget tillåter i den form som produkterna når konsumenten d.v.s. såsom jordbruksprodukter, halvfabrikat, djupfrysta varor och färdiglagad mat. Uppgifterna avser i princip varornas nettovikter (exkl. emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

I denna undersökning beräknas livsmedelsförsäljningen inom handeln. SJV:s och SCB:s ansatser är därmed inte lika och uppgifterna kan inte jämföras. Skillnaderna mellan SJV och SCB:s beräkningar är i princip att SJV även gör beräkningar av livsmedelskonsumtionen inom restauranger, storhushåll och av naturakonsumtionen

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Inte aktuell.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten publiceras i Statistiska meddelande (SM) serie HA24.

Uppgifter finns även tillgängliga i tre deltabeller i Sveriges Statistiska Databaser (SSD). SSD går även att nå från produktsidan för Livsmedelsförsäljningsstatistiken vilken hittas via SCB:s hemsida, www.scb.se.

5.2 Presentation

Text, tabeller och diagram över livsmedelsförsäljningen uppdelat på varugrupper enligt COICOP presenteras i tabeller och diagram i SM:et.

5.3 Dokumentation

Produkten är dokumenterad i Beskrivning av statistiken och SCBDok. Dokumentationen över produktklassificering är gjord i COICOP.

Dokumentationen i Metaplus är påbörjad.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut.

5.5 Upplysningstjänster

Clara Larsson, Ekonomisk statistik/Enheten för näringslivets struktur, SCB, 701 89 Örebro, telefon 019-17 60 00.